KURJER WARSZAWSKI

D. 3. Stycznia.
SOBOTA.
ROK 1829.

Nro 3

WSPOMNIENIA.
Pokonanie Szwedów przez Dębińskiego 1601.

NOWOŚCI WARSZAWSKIE.

Professorowie *K. L. Szyrma*, *M. A. Pawłowicz* i *S. Janicki*, Doktorowie Filozofji, ogłosili prospekt na pismo perjodyczne pod tytułem: *Pamiętnik Warszawski Umieiętności czystych i stosowanych.* W końcu każdego miesiąca b. r. 1829 wychodzić będzie Numer ieden tego Pamiętnika z 7 do 8 arkuszy in 8vo i ma obejmować przedmioty należące do umieiętności moralnych, przyrodzonych i matematycznych, nadto uwiadomienia o ważniejszych dziełach w kraiu lub za granicą wychodzących, o wynalazkach i ulepszeniach w zawodzie przemysłu, o zakładach naukowych lub dobroczynnych, iako też stowarzyszeniach w takowym celu. Tym sposobem zaspokoiona będzie potrzeba podobnego pisma, która w kraiu naszym, po ustaniu Pamiętnika Warszawskiego, czuć się dawała. 3 Numera tego Pamiętnika składać będą Tom. Prenumerata roczna w Warsza: zł: 38, kwartalnie zł: 10, przyjmuie się u Wydawców, iako też w Kantorze Drukarni *Gałęzowskiego* i Komp:, w Księgarniach *Gliksberga* i *Brzeziny*. Wydawcy później przez pisma publiczne uwiadomić obiecuią, gdzie i pod iakiemi warunkami prenumeraia przyjmowana będzie na prowincji i za granicą Królestwa Polskiego.

Za 100 zł: w Listach Zastawnych żądaią zło: 85 gr: 15, daią zł: 85 gr: 7 i pół.

Artykuł nadesłany. Z przyiemnością czytałem w Kurjerze War: Nr 306, wiadomość o maiącej się założyć w kraiu naszym Fabrycę machinnej *przędzenia lnu* i *konopi* przez Towarzystwo akcyjne, lecz ieszcze nie iest oznaczone miejsce dogodne, maiące wodę co do ruchu ciągłego 4 kamieni młyńskich wyrównywaiącą, w odległości mil 6 od stolicy. Zastanawiaiąc się nad dogodnem miejscem iako Obywatel za wzrostem fabryk i bytu lepszego w kraiu naszym obstaiący, uważam za najlepsze w mieście *Czersku*, obok miasta *Góry Kalwarji* leżącem. Obfitość wody w kilku ieziorach, spadek do Wisły maiących, grunt rządowy i miejsce spokojne dla fabrykantów, nastręczaią wszelką dogodność; ulepszenie koryta i śluzy do odchodu wody w Wisłę wpadać maiącej, oraz zasłonienie w czasie wylewu od napadu wody wiślanej, nie wielki koszt pociągnie, a nadanie gruntu i przeznaczenie miejsc na blich i budowle nie tylko bez trudności i kosztu nastąpi, lecz nadto byt starożytnego miasteczka niegdyś stolicy Xiążąt *Mazowieckich* dotąd podupadłego, przez mieszczenie w sobie fabryki takiej podniesionym zostanie.

K. Obywatel.

Szanowni Prenumeratorowie dzieła, pod tytułem: *Makrobiotyka* czyli *Sztuka przedłużenia życia*, odebrać takowe mogą w miejscach, w których zaprenumerowali. Więcej exemplarzy dzieła tego do nabycia znajduie się w Drukarni *Łątkiewicza* przy ulicy Senatorskiej pod Nr 467.

Artykuł nadesłany. Przed kilką dniami umieszczono w pismach Warsza: *Nowy sposób utycia*, iakoby wynaleziony przez JP. *Krosetego* Fabrykanta Czekolady przy ulicy Inflantskiej, „który dla tego właśnie magazyn

swój daleko od miasta urządził, aby osoby potrzebuiące ruchu miały stosowną przechadzkę po iego *nowo-wynalezione* ‚*masło Kakaowe.*“ Jednak w całym tym nowym wynalazku to tylko nowe, iż go za taki podano. Już od 20tu lat i dziś, w każdej fabryce Czokolady, masła kokowego dostać można. Podpisani, będąc sami właścicielami Magazynów Czokolady, wzieli sobie za obowiązek, przy uznaniu prawdziwej użyteczności masła kakaowego, sprostować *chronologiczną* pomyłkę *w historji sposobów tycia.* *C. P. — T. A.*

W ciągu bieżącego roku w pismach publicznych ogłoszono dowodzenie, iłe *Kartofle* są szkodliwe w gospodarstwie, inni zbiiali takowe twierdzenie i takich niezawodnie znajduie się większa liczba; aby ich zadowolić, umieszczamy: *Sposób otrzymania dwókrotnego na rok zbioru Kartofli.* Są gatunki Kartofli prędko dojrzewaiące, pomiędzy letniemi; między innemi iest piękny gatunek, nazwany u Niemców *Jakóbówkami*, ponieważ w połowie Lipca najdalej dojrzewaią i powinny być z ziemi wybierane około S. Jakuba. Są kształtu iabłkowatego, smaczne bardzo i przydatne na kuchnią. Jak tylko ziemia rozpuści, zasadzać ie należy, naprzykład w początku Kwietnia, to będzie owoc do użycia i popłatny na przedaż pod koniec iuż Czerwca. Chcąc drugi zbiór mieć w tymże roku, należy z wiosny na sadzenie przygotowaną ilość Kartofli podzielić na 2 części, z których iednę zasadzić w końcu Marca, albo w początku Kwietnia, a drugą zachować nadal. Na ten koniec, na poddaszu przewiewnem dobrze po ustaniu mrozów, można ie rozpostrzenić i przesuszyć do tyla, że niewydadzą rostków. Jak tylko dojrzeie piewszy zasiew, należy go wybrać i na tej samej ziemi drugi zasiać temi które się zachowały od wiosny, gdzie przedziwny płon wydadzą, nawet lepszy od pierwszego; ku końcowi zaś Października lub w czasie zwyczajnego zbioru dojrzeią. Taki sposób rozmnażania kartofli bardzo korzystny iest dla mieszkańców miejskich, którym szczupłość placu ogrodowego nie dozwala na raz zasiewać; potem, że ranne maiąc kartofle łatwo sprzedadzą i za dobrą cenę, zwłaszcza pierwsze wydobyte z ziemi na początku Lipca. Ale i wiejscy gospodarze mogą znaleść rachunek dogodny w tym sposobie, a do tego, że po zdjęciu żyta na tej samej roli, bez poprzedniego orania, można zasiać kartofle na pognoiach świeżych i mieć korzyść powtórną z tej samej ziemi za 3 miesiące nie spełna. Dodać ieszcze należy uwagę, że zebrane około S. Jakóba Kartofle, na zasiew iesienny nie są zdatne w naszym klimacie, ponieważ leżą 4 do 6 tygodni w ziemi, nim obejdą na nowo. Przeciwnie poleżałe w stanie zawiędłości natychmiast obchodzą.

Nigdy tyle nieprzedawano *Lalek* w *Warszawie* przeznaczonych na podarunek Kolendy dla Dzieci, ile w tym roku, niektóre płacono po kilka dukatów. Pewna uboga Panienka robiąca suknie dla dorosłych Kobiet przez lat kilka, ledwo tyle miała zarobku, że z trudnością wyżywiła siebie i starych chorych Rodziców; zaczęła przeto robić suknie dla *Lalek*, i zarobiła tyle wciągu miesiąca ile dawniej przez lat 4.—Damy tej zimy najwięcej maią futer kałankowych, na mężczyznach pokazuią się staroświeckie *Deljerysie.* — W wielu domach wznowiono grę *Cwika*, bardzo niebespieczną dla graiących z rozmysłem.

Autor artykułu nadesłanego do *Kurjera Warszawskiego* Nr 338, z podpisem *A. Waga*, opisawszy *Belemnit*, usiłuie dowieść, że to iest kamień rzeczywiście piorunowy, (o iakim pisze Kurjer Nr 298) a to na zasadzie

iakowegoś podobieństwa i twierdzenia Ludu pospolitego. Ja przeczący temu, tak się tłómaczę, gdyby piorun uderzył w piasek i stopił go, powstałby nieforemny kamień, gdyż piorun dotąd nic foremnego nie zdziałał. Kamień ten włożony w ogień, niezbielałby, bo żadne szkło niebieskie w ogniu niewydałoby rogowego zapachu, bo stopiony piasek wydać go nie może, uderzony o stal, wydałby iskry, zdolne zapalić hubkę; miałby więc własności przeciwne *Belemnitowi*, o którym pisząc Autor dzieła poprzednio odemnie wspomnianego, na karcie 166 tak się wyraża: Olim im aere nasci et cum fulgure in terram decidere putabatur. Hodie tamen auctores plerique ad fossilia petrificata referuut..... Jest więc tak *Lynx* iako i *Belemnites*, piorunowym kamieniem, ale tylko z nazwiska. Formowaniu się obydwom sprzyia miejscowość, pierwszemu na wyspie *Krecie* gura *Ida*, drugiemu różne okolice; tak iak np. *Stalaktytom* i *Stalagmitom* skaliste pieczary okolic *Krakowa*, a szczególniej *Ojcowa*; kamieniom orlemi zwane (Lapis aquilye) okolica *Klimonotowa* i t. d.— Dr Sk:

NOWOSCI ZAGRANICZNE.

Niepotwierdza się wiadomość, że woda *Salcerska* przez trzęsienie ziemi odmieniła swoią właność.—Nie wszystkie pisma potwierdzaią wiadomość, że *Don Michał* umarł, niektóre zaś głoszą że ten Królewicz uznany został władcą państwa Portugalskiego ze strony rządu Angielskiego a nawet Francuzkiego. — *Amet Bej* i 2ch innych znakomitych Officerów Tureckich lękaiących się gniewu Sułtana, uszło do *Francji*. — Utrzymuią że rząd Francuzki na wiosne rozpocznie działania woienne przeciw *Algierowi*. — Jeden z *Rotszyldów* zakupił niedawno we Francji za półtrzecia miljona franków dobra z obszernemi lasami. — W *Paryżu* na polach elizejskich ma być wystawiony Teatr na 10,000 widzów! — *Tszapan Oglu* pozostać ma z 12,000 wojska w *Stambule* dla obrony tej stolicy.— Działania *Rossyjskiego* wojska w Azji zatrwożyły Turków.—Sułtan codziennie lustruie wojsko, a nawet zwiedza izby w Koszarach, wypytuie się o wszelkie szczegóły a przytem żąda aby iak najściślej karność była zachowaną; na wszelkie przedstawienia wymierza sprawiedliwość, a często w nocy pracuie z Ministrami. —Donoszą z Stambułu, że oprócz byłego Wielkiego Wezyra, także i brat iego został uwięziony, oraz wiele domowników, a to dla wybadania gdzie się znajduie reszta skarbów zebranych przez tegoż Wezyra. — Jntendent skarbowy obozu Wielkiego Wezyra został wygnany do *Gallipoli*. *Rejs Effendi* także utracił urząd. Wygnano oraz kilku znakomitych urzędników Tureckich. Ciągłe ulewy w *Stambule* i iego okolicach przymusiły wojsko Tureckie, stojące pod tą stolicą udać się do tamecznych koszar, gdzie także i Sułtan ma swoie główne stanowisko.

W *Frankforcie nad Menem* bardzo spadł kurs papierów Austrjackich.—W *Hiszpanji* d. 30 List: padał przez kilka godzin *deszcz kamienny*; trwoga panowała okropna w okolicy *Puerto S. M*, szkody są niezmierne.

Obrzędy pogrzebowe u Sererów.— U Sererów ludu zachodniej Afryki, kiedy kto umrze, sadzaią ciało na stołku, i ubieraią ie iak najbogaciej; ieden zaś z krewnych tak następnie do zmarłego przemawia: »Po cóż nas porzucasz? Czyliż nie mamy u siebie wszystkiego czegobyś żądał? Kto iest ten człowiek, ten nieprzyiaciel co cię o śmierć przyprawił?» Jnna osoba, ukryta za ciałem, odpowiada grzecznie za niego, iż iedynie tylko

pragnie być pogrzebany. W tenczas zaczynaią się ięki i krzyki żałośne; ale skoro zwłoki złożą do grobu, radość zabiera miejsce żalu, wszyscy obecni śpiewaią i tańczą, a obchód trwa dni 8.— (Kolumb Nr 24.)

Mąż móy w tych czasach złożonym był dwókrotnie ciężką i niebezpieczną chorobą, która kazała wątpić o Jego życiu, uratowanym zniej został przez W. *Ludwika Wunder*, Lekarza tutejszej stolicy, w obudwu razach iego choroby, okazał iak największą biegłość w swej sztucę, tudzież niezmordowaną gorliwość i staranie prawie bez przerwy przy chorym; któremu przywrócił życie i zdrowie; uchroniona od nieszczęścia utraty kochanego Męża i Ojca Dziatkom składam publicznie najczulsze podziękowania temuż W. *Ludwikowi Wunder* a w sercu moiem dozgonną dla niego zachowam wdzięczność.—

Józefa Adelsberg.

PRZYJECHALI do WARSZAWY.

Dombrowski Kawery b. Jenerał z Kuiaw.—Malzewski Konsyljarz z Poznania. — Knoryng Jenerał z Petersburga. — Bromirski Onufry z Staroząb. — Korytowski Tade: Jntendent z Łowicza. — Kołaczkowski Komissarz z Augustowa.—Lewandowski Kanonik z Góry.—Morzycki Anto: Urzędnik z Płocka. — Potulicki Kasp: Hrabia z Obor. — Rościszewska Kasztelanowa z Łubek.—Sołtyk Franciszek Hrabia.

DONIESIENIA.

Onegdaj wieczorem około godziny 6tej wracaiąc do domu pod Nr 310 przy ulicy Rynek Nowego Miasta, wysunął się z Sanek przypadkiem dywan koloru zielonego w kwiaty białem płótnem podszyty, który przez przechodzące osóby znalezionym być musiał, ktoby takowy znalazł, uprasza się o oddanie pod wyż wspomniony Nr, za przyzwoitą nagrodą.

Futro męzkie do drogi wygodne, mało używane iest w Sklepie Ubogich za mierną bardzo cenę do sprzedania. Tamże są Korale, równie za małą cenę do nabycia.

Stosownie do odezwy w Kurjerze Warszawskim z dnia 2 Stycznia r. b. donosi się, iż pod Nr 389, przy ulicy Krakowskie Przedmieście w domu PP. Wizytek wprost Saskiego Placu iest do naięcia dogodne mieszkanie z 2ch Pokoików i Kuchenki złożone. Dowiedzieć się można w tymże domu na 1m piętrze od frontu u dzierżawcy tego domu.

Sklep na iednej z najpryncypalniejszych ulic iest każdego czasu do naięcia, można także tam Szafy nabyć. Życzący zostawi Adres w Drukarni Kurjera.

Trzy Dukaty nadgrody znalazcy Obrączki złotej wartości złotych 16, gdy odda do P. Kölchen na Krakowskiem Przedmieściu pod Nr 419.

☞ Dnia 29 Grudnia 1828 roku wieczorem w przejeździe pomiędzy Łowiczem a Piątkiem zginęła Waliza w której prócz rozmaitych suknien męzkich tak zupełnie nowych iako i noszonych ieszcze dwie Szpilki brylantowe, iedna z Rubinem w kształcie gwiazdki, druga takoż z brylantem osadzonym w kształcie wężyka znajdowały się. Nadto dwa Płaszczyki dziecinne z kazimirku zielonego, różne zabawki, Tabakierka szylkretowa graiąca i 900 złotych w różnej monecie. Uczciwy znalazca lub daiący o niej wiadomość, zechce wspomnioną Walizę wraz z rzeczmi przesłać albo do miasta Ozorkowa pod Łęczycą do Wa Wernera albo do Warszawy przy ulicy Długiej pod Nr 558 i 9 a otrzyma w nagrodę złotych polskich 900.

☞ Skład Sukna przy ulicy Rynek Nowego Miasta pod Nr 330 dotąd będący, przeniesiony został do domu JP. Mikulskiego przy ulicy Bielańskiej i Senatorskiej pod Nr 467, na przeciwko domu Potyskusa, w tymże składzie znajduią się różne drzewą zagraniczne: Mahoniowe, Hebanowe, Bukszpanowe, Różowe i Królewskie, Słoniowa kość, Trzcina, również forniery Mahoniowe gładko i pięknie rznięte, ktore za pomierną cenę przedawać będę.—

Szymon Trzciński.

W Dobrach Willanowskich pod Warszawą sytuowanych, iest do wydzierżawienia od 8go Jana 1829 na lat 3 po sobie następuiących, dochód z Propinacji Piwnej i Gorzelnianej w całym kluczu nierozdzielnie. Życzący sobie tej dzierżawy zgłosić się zechcą do Rządcy Pałacu pod Nr 415, a tam o wszelkich szczegółach tej dzierżawy dotyczących powezmą informacją.

Młodzieniec z przytomnością któryby miał ochotę Ekonomiki na sposób niemiecki, i hodowania trzody Owiec Merynosów nauczyć się, może za umiarkowaną cenę i z przyzwoitem zachowaniem się u podpisanego lecz główny kładzie się warunek aby posiadał dobrze Niemiecki i Polski ięzyk. W Święcicach pod Błoniem — Siegert.

TEATR. Jutro 3 raz Opera *Mularz* i *Slusarz.*